

Nr 52.

Av herr **Johanson, Karl Emil, m. fl.**, om *provisorisk löneförbättring åt föreståndare och lärare vid lantmannaskolor.*

År 1919 fastställde Kungl. Maj:t och riksdagen de lönerregleringar för folkhögskolans och lantmannaskolans lärarekårer, som alltfört äro gällande. De närmare bestämmelserna härom återfinnas i kungörelserna den 31 december 1919 (nr 864) angående avlöning åt lärare vid folkhögskola samt statsbidrag till sådan skola ävensom den 5 december 1919 (nr 857) angående statsunderstöd till lantmannaskolor m. m.

Enligt dessa bestämmelser skulle lönerna för såväl lantmannaskolans som folkhögskolans lärarekår utgå i form av minimilöner efter enhetliga grunder med 4.000 respektive 5.400 kronor för föreståndare och 3.000 respektive 3.700 kronor för ordinarie lärare allt eftersom läsåret omfattade enbart vinterkurs (huvudkurs) eller både huvudkurs och längre kurs, fortsättningskurs eller andra årskurs. Härtill komma två ålderstillägg å 500 kronor för föreståndare och tre ålderstillägg å 500 kronor för ordinarie lärare jämte fri bostad och vedbrand samt dyrtidstillägg från staten på halva kontanta lönen.

I samband med utformningen av dessa lönerregleringar blev som princip av regering och riksdag samt underordnade myndigheter enhälligt erkänt att de båda lärarekårerne, lantmannaskolans och folkhögskolans, borde vara likställda i lönehänseende, varför ock minimilönerna blevo fastställda till samma belopp vid de båda skolformerna.

Denna likställighet mellan ifrågavarande lärarekårer blev emellertid upphävd genom riksdagens år 1929 på enskilda motioner fattade beslut om provisorisk avlöningsförbättring åt folkhögskollärare.

För vinnande av rättelse i den sålunda rubbade jämvikten mellan de båda lärarekårerne löneförmåner hemställde kungl. lantbruksstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1929 om vidtagande av åtgärder för beredande åt föreståndare och lärare vid lantmannaskolor av enahanda rätt till provisorisk löneförbättring, som genom 1929 års riksdags beslut medgivits för motsvarande befattningshavare vid folkhögskolan, samt att avlöningsförbättringen borde utgå med samma belopp, som riksdagen fastställt för sistnämnda lärarekår, nämligen för:

föreståndare:

- a) med tjänstgöring enbart vid huvudkurs Kr. 420:—
- b) » » vid dylik kurs jämte längre kurs, fortsättningskurs eller andra årskurs » 600:—

fast anställd lärare:

a) med tjänstgöring enbart vid huvudkurs	Kr. 385:—
b) » » vid dylik kurs jämte längre kurs, fortsättningskurs eller andra årskurs	» 500:—
<i>Vikarierande och extra-ordinarie lärare med full tjänstgöring ...</i>	<i>» 285:—</i>

Det efter dessa grunder erforderliga årliga medelsbehovet hade av lantbruksstyrelsen beräknats uppgå till cirka 40.000 kronor och lantbruksstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1930/1931 för ändamålet anvisa ett extra förslagsanslag om 40.000 kronor. Detta av lantbruksstyrelsen avgivna förslag tillstyrkes av såväl de lägre lantbruksundervisningssakkunniga som statskontoret. Vederbörande departementschef ansåg sig dock på grund av statsfinansiella skäl icke kunna tillstyrka förslaget. Av denna anledning upptogs ej heller några medel för ifrågavarande ändamål i statsverkspropositionen.

Sedan frågan kommit i detta läge, väcktes vid 1930 års riksdag motioner i ärendet, som anslöto sig till förenämnda lantbruksstyrelsens förslag. Emellertid blevo dessa motioner av riksdagen avslagna med bland annat den motiveringen, att man ville avvakta de av regeringen tillsatta sakkunnigas betänkande för den lägre lantbruksundervisningens omorganisation, vilken utredning väntades bliva färdig, så att regeringens förslag kunde förväntas redan till 1931 års riksdag. Förslaget förelades emellertid ej 1931 års riksdag, varför då ånyo hemställdes genom enskilda motioner att riksdagen måtte besluta rättelse i sagda förhållande, men icke heller dessa motioner föranledde till någon riksdagens åtgärd, och har sedan dess frågan ej varit föremål för riksdagens behandling. År 1933 gjorde Svenska lantmannaskolornas lärareförening en framställning i ärendet till Kungl. Maj:t, vilken framställning tillstyrktes hos lantbruksstyrelsen. Kungl. Maj:t ansåg sig emellertid av statsfinansiella skäl ej böra vid nämnda tillfälle upptaga ärendet i proposition till riksdagen.

Lantbruksstyrelsen har vid olika tillfällen, då lantmannaskolornas löneförhållanden varit under behandling, framhållit, att den vid 1919 års riksdag fastställda likställdheten i avlöningshänseende bör bibehållas. Vi ansluta oss helt till denna uppfattning och förmena, att det endast är en gärd av rättvisa och välförtjänt erkännande mot lantmannaskolornas lärarekår, att den nu erhåller det provisoriska lönetillägg, som folkhögskolornas lärarekår erhållit för sju år sedan tillbaka eller från och med 1929/1930. Av stort intresse är att ta del av lantbruksstyrelsens yttrande i förslaget till lönereglering för lantmannaskolornas föreståndare och lärare vid 1919 års riksdag:

»Frågan gäller nu till vilka belopp minimilönerna böra sättas. Vid övervägande av detta spörsmål har lantbruksstyrelsen utgått därifrån, att lantmannaskolans föreståndare och lärare i löneavseende böra så vitt möjligt

jämställas med folkhögskolans lärarpersonal, enär de båda skolornas lärare intaga en liknande ställning och ofta arbeta jämsides. Blev olik minimilöner fastställda för de båda läraregrupperna, skulle detta uppenbarligen giva upphov till missnöje hos den lägst avlönade gruppen. Även den skoltyp, vars lärare bleve lägre avlönade, skulle givetvis lätt bliva stämplad såsom mindre kvalificerad och av underordnad betydelse.»

Till detta uttalande anslöt sig såväl departementschefen som riksdagen och lönerna bestämdes lika för båda de nämnda lärarekåren. Intet har sedermera tillkommit av karaktär att föranleda ändring av riksdagens inställning i sakfrågan år 1919.

Då lönetillägget ifråga är av provisorisk karaktär, är det ingen anledning att låta en eventuell framtida omorganisation av lantmannaskolorna stå hindrande i vägen för detsamma. Tvärtom synes det oss synnerligen angeläget att som ett både ekonomiskt och moraliskt stöd åt lantmannaskolornas lärare i deras intresserade och strävsamma arbete för svensk ungdom och svenskt jordbruk nu återställa den likställighet i lönehänseende med folkhögskolans lärarekår, som enligt riksdagens beslut 1919 förefunnits.

Vad slutligen beträffar konsekvensen med hänsyn till andra mer eller mindre närstående befattningshavare, såsom lärare vid lantbruksskolorna och konsulentkåren, äro förhållandena så pass olikartade med avseende å ställning i förhållande till folkhögskolorna och tjänstgöring m. m., att en likställighet här icke är i samma grad vare sig möjlig eller av behovet påkallad, som då det gäller lantmannaskolan i förhållande till folkhögskolan. Det är ju dock så, att vår svenska lantmannaskola i väsentlig mån vuxit fram ur vår svenska folkhögskola, med vilken den fortfarande har många beröringspunkter med avseende å arbetets art och omfattning, ideel inställning och pedagogiska metoder vid undervisningens meddelande. Av vikt är även att vid den föreliggande frågans avgörande ha för ögonen att fortfarande cirka 50 % av lantmannaskolorna äro förlagda till samma plats som folkhögskola och ha med denna i huvudsak gemensam styrelse och delvis samundervisning. Härigenom framträder behovet av fortsatt likställighet i lönehänseende med folkhögskolorna desto starkare.

Det av kungl. lantbruksstyrelsen år 1929 här ovan återgivna förslaget synes oss lämpligen fortfarande kunna läggas till grund för en provisorisk avlösningsförbättring åt lantmannaskolans lärare.

På grund av ovan anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte *dels* medgiva, att provisorisk avlösningsförbättring må för tiden 1 juli 1936—30 juni 1937 utgå till föreståndare och lärare vid lantmannaskolor med ovan angivna belopp,

dels ock för ändamålet anvisa för budgetåret 1936/1937 ett extra förslagsanslag av 40.000 kronor.

Stockholm den 17 januari 1936.

K. E. Johanson.

Anton Pettersson.

C. F. Carlström.

John Gustavson.

Gottfr. Karlsson.
